

Utlåtande 2009:203 RIV (Dnr 323-1173/2008)

**En helhetssyn på uppföljning och samordning av insatser
för ungdomar som inte går i gymnasieskolan**

Motion av Karin Rågsjö och Inger Stark (båda v) (2008:37)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande
Motion (2008:37) av Karin Rågsjö och Inger Stark (båda v) om ”En helhetssyn på uppföljning och samordning av insatser för ungdomar som inte går i gymnasieskolan” anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Karin Rågsjö och Inger Stark (båda v) framför i motion (2008:37) att staden saknar en klar bild av de ungdomar som varken går i skolan eller arbetar. De anser därför att det behöver göras en kartläggning av både omfattningen samt av vilka insatser som finns för ungdomarna. Motionärerna vill också att riktade åtgärdsprogram ska tas fram och att en struktur ska byggas upp för samordning och uppföljning av alla ungdomar i målgruppen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Bromma, Hägersten-Liljeholmen och Kungsholmen.

Stadsledningskontoret anser att motionärernas förslag om riktade åtgärdsprogram tillgodoses genom utbildningsnämndens riktade utbildningsinsatser till målgruppen.

Utbildningsnämnden anser att målgruppen redan är kartlagd. Dessutom finns uppgifter om ungdomsgruppen 16-19 år utanför skola och arbetsliv som inte har slutbetyg från gymnasiet, kontinuerligt att hämta från stadens centrala register.

Bromma stadsdelsnämnd anser att det är viktigt att hämta in ungdomarnas egna synpunkter inför ett eventuellt åtgärdsprogram då syftet är att få ungdomarna motiverade till studier.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds uppfattning är att gruppen redan är väl kartlagd, men att ansvaret för dem behöver tydliggöras.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att ytterligare kartläggningar inte är nödvändiga, men att det finns ett utrymme för vidare utveckling av samarbete mellan skola, socialtjänst och jobbtorgen.

Mina synpunkter

Det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar i åldersgruppen 16-19 år ansvarar Gymnasieslussen för. Gymnasieslussens uppdrag är att dels kartlägga målgruppen ungdomar som inte sökt gymnasieskola och som inte arbetar, dels att kontakta ungdomarna och erbjuda vägledning och motivera till studier. Konkret innebär arbetet att brev skickas till ungdomarna som finns i det centrala registret, efter att en matchning gjorts av kommunens folkbokföringsregister mot gymnasieintagningens databas respektive verket för högskoleservice databas. När kontakt inte nås skickas ett andra brev och ungdomen kontaktas även per telefon där möjlighet ges.

Stadsdelsförvaltningarna har tittbehörighet på sitt stadsdelsnämndsområdes ungdomar i registret och får dessutom fortlöpande listor över de ungdomar som gymnasieslussen inte fått kontakt med eller som tackat nej till att börja studera. I dagsläget hänvisar Gymnasieslussen ungdomar som inte avser att studera till Arbetsförmedlingen. Stadsdelsnämnden ansvarar för de ungdomar som behöver fångas upp av sociala skäl, via familjeenheten eller i förekommande fall försörjningsstödsenheten.

Utbildningsförvaltningens register innehåller alla relevanta uppgifter om ungdomarna ifråga. Jag ser därför inget behov av en ny kartläggning av målgruppen. Däremot kan samordningen mellan olika nämnder förbättras och förtydligas. En arbetsgrupp, med representanter från utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna och socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen,

arbetar för närvarande med frågorna avseende ansvar och strukturer kopplat till det kommunala uppföljningsansvaret.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2008:37) av Karin Rågsjö och Inger Stark (båda v) om En helhetssyn på uppföljning och samordning av insatser för ungdomar som inte går i gymnasieskolan

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2008:37) av Karin Rågsjö och Inger Stark (båda V) om En helhetssyn på uppföljning och samordning av insatser för ungdomar som inte går i gymnasieskolan bifalles.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Staden saknar en klar bild av problemet med ungdomar som varken studerar eller går i skolan vilket är en följd av den borgerliga majoritetens nedskärningar på det kommunala uppföljningsansvaret. När motionen skrevs för ett och ett halvt år sedan var situationen allvarlig, och läget har inte blivit ljusare med tanke på den försämrade arbetsmarknaden. Ungdomar som idag inte får tillräckligt stöd att påbörja eller återuppta studier i gymnasieskolan riskerar att fastna i permanent arbetslöshet.

För att kunna sätta in rätt åtgärder måste staden skaffa sig en samlad bild av situationen. En kartläggning bör självfallet baseras på utbildningsförvaltningens register och kompletteras i den mån det behövs ytterligare uppgifter. Årliga sammanställningar bör redovisas så att utvecklingen kan följas och de insatser som görs utvärderas.

Av remissvaren framgår att det är önskvärt att staden utfärdar tydliga riktlinjer för vilken kommunal instans som ska göra vad för ungdomar som varken studerar eller arbetar. Idag har varken Gymnasieslussen, Jobbtorg eller stadsdelsnämnderna i uppdrag att arbeta uppsökande gentemot dessa ungdomar. Ungdomar med behov av insatser som inte är aktuella på Jobbtorg eller stadsdelsförvaltningarna fångas inte upp av samhället. Det är tydligt att staden behöver en struktur för att samordna och följa upp målgruppen enligt motionens förslag.

Ungdomar med problem bör uppmärksammas så tidigt som möjligt. När grundskolan och socialtjänsten inte lyckas och ungdomarna inte går vidare till gymnasieskolan

måste andra insatser prövas. Samverkan, coachning och individuellt stöd är viktiga inslag i åtgärdsprogram i enlighet med de erfarenheter som redovisats inom de nu nedlagda Navigatorcentren.

Attraktiva strukturerade heltidsprogram inriktade på studier och arbete eller praktik som kan leda till arbete behöver tas fram. Även ungdomar med problem har olika behov. I en del fall är det lämpligt att erbjuda föräldrastöd inom ramen för åtgärdsprogrammen, i andra fall kan det vara viktigt att stimulera ungdomen till vettiga fritidsaktiviteter.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Motion (2008:37) av Karin Rågsjö och Inger Stark (båda v) om ”En helhetssyn på uppföljning och samordning av insatser för ungdomar som inte går i gymnasieskolan” anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 18 november 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
ANN-KATRIN ÅSLUND

Lotta Edholm

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Roger Mogert, Malte Sigemalm, Mirja Rähä Järvinen och Teres Lindberg* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Karin Rågsjö och Inger Stark (båda v) framför i motion (2008:37) att staden saknar en klar bild av de ungdomar som varken går i skolan eller arbetar. De anser därför att det behöver göras en kartläggning av både omfattningen samt av vilka insatser som finns för ungdomarna. Motionärerna vill också att riktade åtgärdsprogram ska tas fram och att en struktur ska byggas upp för samordning och uppföljning av alla ungdomar i målgruppen.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Bromma, Hägersten-Liljeholmen och Kungsholmen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar om en kartläggning av omfattning av problemet samt av kedjan med insatser och ansvar. Enligt stadsledningskontoret behövs inte någon särskild kartläggning då utbildningsnämndens register fyller detta behov.

Motionärernas förslag om riktade åtgärdsprogram anser stadsledningskontoret tillgodose genom utbildningsnämndens riktade utbildningsinsatser till målgruppen. I vilken mån insatserna motsvarar behoven är utbildningsnämndens ansvar att utvärdera.

Motionärerna föreslår att en struktur för att samordna och följa upp alla ungdomar i målgruppen bör skapas. Enligt stadsledningskontorets bedömning är det klart definierat att utbildningsnämnden ansvarar för att löpande hålla sig informerade om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta. Att i god tid identifiera de ungdomar som är i behov individuella åtgärder är viktigt i syfte att kunna motverka en ogynnsam utveckling.

Ett forum för övergripande samverkan finns mellan stadsdelsnämnderna, socialtjänstnämnden och utbildningsnämnden. Syftet med forumet är att skapa förutsättningar för samarbetet på lokal nivå, att diskutera och komma överens i frågor och principer kring gemensamma övergripande frågor. Dessutom har knutits tre beredningsgrupper som bland annat behandlar samverkan mellan förskola och skola, kvalitetsarbete inom skolan samt samverkan mellan skola och stadsdelsnämndernas socialtjänst. I dessa ingår representanter från alla stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen, socialtjänstförvaltningen och stadsledningskontoret.

I samband med kommunfullmäktiges budget 2008 beslöts att överföra stora delar

av de arbetsmarknadsinsatser som stadsdelsnämnderna tidigare bedrev till jobbtorgen. Av kommunfullmäktiges beslut den 7 november 2007 om jobbtorgens detaljorganisation (Pm 2007:188) framgår att icke-arbetande eller studerande ungdomar tillhör en av de primära målgrupperna för jobbtorgen. De ungdomar som omfattas av det kommunala uppföljningsansvaret ska dock i första hand erbjudas insatser genom utbildningsnämnden. De som inte tackar ja till detta ska, via sin stadsdelsnämnd, erbjudas insatser genom jobbtorgen.

Ett arbete som pågår i en av beredningsgrupperna är frågor kring utökad samverkan och förtydligande av ansvar för det kommunala uppföljningsansvaret. Stadsledningskontoret anser att representant från jobbtorgen bör inkluderas i beredningsgruppens arbete avseende samverkan om det kommunala uppföljningsansvaret. Stadsledningskontoret är i huvudsak positivt till det forum som finns för hantering av frågor likt de som motionärerna tar upp och finner det lämpligt att arbete fortgår, i syfte att utreda de olika parternas ansvar i för att säkra att det kommunala uppföljningsansvaret uppfylls.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 februari 2009

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar detta till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Roger Mogert m fl (S), ledamoten Per Olsson (MP) och tjänstgörande ersättaren Susanna Brolin (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 januari 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunerna har sedan 2005 ett förtydligt ansvar enligt skollagens 1 kap.18 § att hålla sig informerade om hur ungdomar upp till 20 års ålder är sysselsatta. Detta i syfte att erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

Till en början låg ansvaret i Stockholms stad på stadsdelsnämnderna.

Två Navigatorscentra inrättades på försök. 2006 fick utbildningsnämnden uppdraget att inrätta ett register över ungdomar i åldrarna 16-19 år. Den 1 juli 2007 flyttades uppföljningsansvaret över till utbildningsnämnden.

Uppdraget finns beskrivet i utbildningsförvaltningens verksamhetsplan år 2007.

Förvaltningen definierade där uppdraget som, dels att kartlägga målgruppen ungdomar som inte sökt gymnasieskola och som inte arbetar, dels att kontakta ungdomarna och erbjuda vägledning och motivera till studier, d. v. s. ett tydligt utbildningsuppdrag.

Gymnasieslussen fick ansvaret för detta uppdrag. Konkret innebär arbetet att brev skickas till ungdomarna som finns i det centrala registret, efter att man gjort en matchning av kommunens folkbokföringsregister mot gymnasieintagningens databas respektive verket för högskoleservice databas. När kontakt inte nås skickas ett andra brev och ungdomen kontaktas även per telefon där möjlighet ges.

Stadsdelsförvaltningarna har tittbehörighet på sin stadsdels ungdomar i registret och får dessutom fortlöpande listor över de ungdomar som gymnasieslussen inte fått kontakt med eller som tackat nej till att börja studera. I dagsläget hänvisar gymnasieslussen ungdomar som inte avser att studera till Arbetsförmedlingen.

Frågan om ansvaret för de lämpliga åtgärder lagen ålägger kommunen för de ungdomar som varken studerar eller arbetar har tagits upp i 15-gruppen (stadens samverkanssystem skola – individ-/familjeomsorg/socialtjänst m.m. efter 1 juli 2007) liksom i 15-gruppens beredningsgrupp IoF m.m. under våren 2008.

En arbetsgrupp, med representanter från utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna och socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen, arbetar för närvarande med frågorna avseende ansvar och strukturer kopplat till det kommunala uppföljningsansvaret.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 februari 2009

Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 januari 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att en kartläggning, uppbyggnad av en struktur och framtagande av riktade åtgärdsprogram är bra. Det är bra med en årlig stadsövergripande statistik då situationen kan förändras över tid. Förvaltningen har idag möjlighet att se vilka ungdomar som finns vilande i utbildningsförvaltningens system, det så kallade Walter-systemet. Utifrån utbildningsförvaltningens information om vilka ungdomar som inte går i gymnasieskolan kan förvaltningen idag ha en motiverande roll. Förvaltningen anser att det är viktigt att hämta in ungdomarnas egna synpunkter inför ett eventuellt åtgärdsprogram då syftet är att få ungdomarna motiverade till studier. Det är även viktigt att i tidigt skede fånga upp dessa ungdomar då de annars kan riskera att hamna i ett utanförskap.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Helena Söderlind Paues m.fl. (s), Kjell Marténg (v) och Jimmy Mannung (mp), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Frågan om vad som bör göras för de ungdomar som varken studerar eller arbetar efter grundskolan har varit föremål för ett antal utredningar och insatser under de senaste åren. Stadsdelsnämnden har behandlat frågan ett flertal gånger, senast i september 2007.¹

Förvaltningen har i dessa sammanhang konstaterat att de ungdomar som inte har en fullständig grundutbildning i form av grundskola och gymnasium har svårt att klara sig på arbetsmarknaden. Få av dem lyckas idag få anställning, vilket gör att de tidigt hamnar utanför viktiga sociala sammanhang. Orsaken till att ungdomarna har svårt att fullfölja sina studier består ofta av olika former av mer eller mindre klart definierade problem: några har brister i den teoretiska begåvningen, en del har neuropsykiatriska funktionshinder, somliga har inte hunnit lära sig tillräckligt mycket svenska, vissa har svåra hemförhållanden, andra har börjat missbruka droger eller har hamnat i kriminalitet. Behoven av insatser varierar därmed högst betydligt, men ofta krävs insatser både från skolan, socialtjänsten och t.ex. barn- och ungdomspsykiatri. Det finns dock ungdomar som inte behöver några insatser alls utan bara är skoltrötta och därför mest hjälpta av att få ta en paus från studierna.

Under de senaste årens högkonjunktur har arbetslösheten minskat i alla grupper på arbetsmarknaden, men nedgången har varit minst för dem med kortast utbildning. När konjunkturen vänder riskerar dessa personer, särskilt de med endast grundskola, att få en ännu längre väg till arbete än tidigare. Det är därför av stor vikt att staden har kun-

¹ Kommunernas uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 20 år – remissyttrande över revisionsrapport (mars 2005); Stadens uppföljningsansvar för ungdomar i åldrarna 16-19 år samt inrättande av Navigatorcentra – remissyttrande (augusti 2005); Projektplan för Navigatorcentrum Syd (oktober 2006) ; Det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar - svar på skrivelse (september 2007)

skap om vilka de ungdomar är som omfattas av stadens uppföljningsansvar och att det finns adekvata insatser som kan öka deras chanser att få arbete.

Kartläggning och årlig statistik

I motionen föreslås att staden ska göra en kartläggning av ”omfattningen av problemet samt av kedjan med insatser och ansvar”.

Förvaltningen anser inte att någon ny kartläggning behöver göras av ungdomarna, eftersom sådana undersökningar redan har gjorts i flera olika sammanhang och eftersom utbildningsförvaltningens nya register bör innehålla alla relevanta uppgifter om ungdomarna ifråga. Däremot är det givetvis viktigt att göra årliga sammanställningar av uppgifterna från registret så att utvecklingen kan följas och de insatser som görs utvärderas.

Uppbyggnad av struktur för samordning och uppföljning

I motionen förespråkas också en tydlig samordning samt ett ökat och strukturerat samarbete mellan berörda nämnder för att följa upp de unga. Förvaltningen instämmer i att samordning och samarbete är viktigt och anser att det bör göras klart vilket ansvar som åvilar utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna respektive jobbtorgen. Det är därför önskvärt att stadens ledning utfärdar tydliga riktlinjer för vilken instans som ska göra vad för ungdomarna.

Gymnasieslussen tar idag kontakt med de ungdomar som inte skolplacerats den

1 juli och som placeras om, gör avbrott eller börjar på nytt under terminen. Information om vad gymnasieslussen kan erbjuda ges genom kontinuerliga brev och telefonsamtal till ungdomarna (eller vårdnadshavare). Stadsdelsförvaltningarna får sedan listor över de ungdomar som gymnasieslussen inte fått kontakt med eller som tackat nej till att börja studera.

Vid Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning tas listorna emot av barn- och ungdomsenheten, som kontrollerar om den unge är känd vid förvaltningen. I det fall att den unge har ett aktuellt ärende vid förvaltningen informeras ansvarig handläggare om vad som framkommit. Om den unge inte är aktuell görs ingenting, eftersom enbart det faktum att någon inte går i skolan inte är tillräcklig grund för att inleda utredning enligt 11 kap 1 och 2 §§ socialtjänstlagen. Ungdomarna kan ju arbeta, vistas utomlands etc. eller bara inte ha haft lust att svara på gymnasieslussens kontaktförsök.

I de fall där en icke studerande eller arbetande, men välfungerande ung person tar kontakt med förvaltningen, informerar förvaltningen om möjligheten för den unge att vända sig till jobbtorget. Visar det sig att de unge har problem i någon form inleds en utredning om förhållandena och de insatser som kan behövas.

Många stadsdelsförvaltningar förfar på likarartat sätt med uppgifterna från gymnasieslussen. Huruvida denna hantering är den bästa eller om något annat vore att föredra behöver alltså klargöras.

Åtgärdsprogram

I motionen föreslås att riktade åtgärdsprogram ska tas fram för ungdomarna i form av strukturerade heltidsprogram med mentorsstöd och fritidsaktiviteter samt utbildning och praktik inom yrkesområden som leder till anställning. Föräldrastöd ska också kunna erbjudas.

Förvaltningen menar att det är viktigt att ungdomar med problem uppmärksammas redan i grundskolan, eftersom ett rätt anpassat stöd redan på denna nivå ökar förutsättningarna för att fler ska vilja och kunna gå vidare till gymnasiet. En väl fungerande elevvård och studie- och yrkesvägledning i grundskolorna, såväl kommunala som fristående, är en förutsättning för att de unga ska få tidiga insatser genom skolan, socialtjänsten eller annat och för att de ska kunna länkas vidare till fortsatta studier eller annan lämplig sysselsättning efter grundskolan.

De ungdomar som inte av sig själva går vidare till gymnasiet och inte heller tar hjälp av gymnasieslussen för att komma in på någon utbildning, har ofta någon form av sociala och psykiska problem sedan länge. Det visas bl.a. erfarenheterna från försöksverksamheten med Navigatorcentrum (NC) runt om i landet. Trots de svårigheter som ungdomarna hade med sig i bagaget gav verksamheten goda resultat: mellan 45 och 71 % av dem som deltagit på något NC gick vidare till utbildning, arbete eller praktik.²

Det som ledde till NC:s goda resultat var, enligt Ungdomsstyrelsen, samverkan, coaching och individuellt stöd.³ Förvaltningen menar att sådana ingredienser måste finnas med i ett åtgärdsprogram som ska kunna hjälpa de ungdomar som inte vill eller förmår använda sig av den hjälp som gymnasieslussen kan ge. Liksom vid NC bör ungdomarna ha tillgång till en bred kompetens i form av yrkesvägledare, handledare/lärare och beteendevetare samt ett utbud av studieplatser, praktikplatser, lärlingsplatser etc. Samverkan med socialtjänsten ska vara en given del i stödet till ungdomarna, eftersom de har många varierande behov som måste tillgodoses för att hjälpen ska bli framgångsrik.

Förvaltningen anser att åtgärdsprogrammet ska vara inriktat på studier på gymnasienivå eller motsvarande och på arbete eller praktik som kan leda till arbete. Aktiviteter som är av fritidskaraktär ska därför inte ingå i programmet. Däremot kan eventuellt någon form av föräldrastöd vara lämpligt, eftersom ungdomarna kan behöva uppbackning från sina föräldrar för att vilja och orka genomföra programmet.

Förvaltningen har än så länge begränsad erfarenhet av vilket stöd som jobbtorgen kan ge till ungdomar. Jobbtorg Stockholm ter sig ändå som det lämpligaste stället att placera ett åtgärdsprogram vid genom att några av jobbtorgen får särskild uppgift att ta sig an och stötta ungdomar. Placering vid gymnasieslussen är också möjlig, men bedöms som sämre eftersom den verksamheten ska vara inriktad enbart på studier och inte på arbete. Ett nära samarbete mellan jobbtorgen och gymnasieslussen är däremot viktigt att ha om åtgärdsprogrammet placeras vid jobbtorgen.

² *En andra chans*, Ungdomsstyrelsens skrifter 2008:1, sid. 8

³ Som ovan, sid. 41

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2008

Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (s), Reijo Kittilä (v) och Ingerd Akselsson Le Douaron (mp), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Den 1 juli 2007 övertog utbildningsnämnden uppföljningsansvaret för 16-19-åringar från stadsdelsnämnderna då utbildningsnämnden också övertog ansvaret för grundskolorna.

För utbildningsförvaltningen innebär uppföljningsansvaret för de som inte går i skolan, inte har gymnasieutbildning och inte är i arbete, att de håller ett register ("Walter", i vilket stadsdelsförvaltningarna också har s.k. tittbehörighet) över de aktuella ungdomarna samt kontaktar dem ett par gånger. Om kontaktförsöken inte lyckas skickas ett meddelande till stadsdelsförvaltningarna med uppgift om vilka ungdomar som har tackat nej till utbildning eller inte har nåtts/inte besvarat erbjudande om utbildning.

Dessa uppgifter innebär inte i sig någon särskild handläggning från stadsdelsförvaltningens sida. Det stora flertalet av dessa ungdomar har inga sociala problem och ska inte vara föremål för utredning inom socialtjänsten. Uppskattningsvis är det inte heller särskilt många som är i behov av försörjningsstöd. Förvaltningens bild är att många ungdomar i den här åldern är ute och reser, gör andra saker samt har egen finansiering. Stadsdelsförvaltningens uppfattning är att ungdomar som väljer att avstå från gymnasieskolan inte med automatik ska aktualiseras vid socialtjänsten inom stadsdelsförvaltningarna. I de fall man misstänker att det finns en social problematik bakom gymnasieavhoppet så omfattas detta redan idag av den anmälningsskyldighet som finns reglerad i Socialtjänstlagen 14 kap 1 §. Därutöver samarbetar också stadsdelsförvaltningens fältassistenter med skolorna i stadsdelsområdet kring ungdomar i riskzonen.

Utbildningsnämnden ansvarar för att inom ramen för sitt uppdrag utforma uppföljningen av denna ungdomsgrupp. I och med överförandet av ansvaret för grundskolan till utbildningsnämnden övergick också detta uppföljningsansvar till utbildningsnämnden. Stadsdelsförvaltningen har inga synpunkter på hur utbildningsnämnden fullgjort detta annat än att i likhet med all annan verksamhet finns det säkert utvecklingsmög-

ligheter även här såväl när det gäller utformandet av individuella insatser som systemstöd och samarbete med andra.

Sammanfattningsvis menar stadsdelsförvaltningen att uppföljningsansvaret är tydligt formulerat. Utbildningsnämnden ansvarar för att fånga upp ungdomar som ska och vill studera och Jobbtorgens ansvar för de arbetsökande ungdomarna. Stadsdelsnämnden ansvarar för de ungdomar som behöver fångas upp av sociala skäl, via familjeenheten eller i förekommande fall försörjningsstödsenheten (från 18 år). Därutöver har också stadsdelsnämndens Fält och Fritidsenhet en viss uppsökande verksamhet inom ungdomsgruppen i syfte att identifiera unga i riskzonen.

I motionen föreslås att staden ska göra en kartläggning av ”omfattningen av problemet samt av kedjan med insatser och ansvar”.

Stadsdelsförvaltningen anser inte att någon ny kartläggning behöver göras av ungdomarna, eftersom sådana undersökningar redan har gjorts i flera olika sammanhang och eftersom utbildningsförvaltningens nya register bör innehålla alla relevanta uppgifter om ungdomarna ifråga. Däremot är det givetvis viktigt att göra årliga sammanställningar av uppgifterna från registret så att utvecklingen kan följas och de insatser som görs utvärderas.

Stadsdelsförvaltningen har svårt att bedöma behovet av ytterligare samordning av insatser. Däremot utesluter inte stadsdelsförvaltningen att det kan finnas ett fortsatt behov av att utveckla samarbetet mellan de olika aktörerna i staden, främst skola och socialtjänst men också jobbtorgen, inte minst när det gäller utformningen av de individuella stöden till ungdomarna. Kommunfullmäktige pekade också senast i sitt budgetbeslut för 2008 på betydelsen av samverkan och samarbete mellan skolan och socialtjänsten.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Roger Mogert m fl (S), ledamoten Per Olsson (MP) och tjänstgörande ersättaren Susanna Brolin (V) enligt följande

att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
samt att därutöver anföras

Den moderatledda majoriteten har valt att göra nedskärningar på det kommunala uppföljningsansvaret, och därigenom har verksamheten inte samma möjlighet att stötta alla ungdomar. Inom ansvarsfördelningen av uppföljningsansvaret finns otydligheter när det gäller uppföljning och samordning av insatser för de ungdomar som inte går i gymnasieskolan. Ett avhopp från skolan innebär betydligt ökade risker för framtida arbetslöshet och utökad utanförskap. Resurserna räcker inte för att ge dessa ungdomar ett tillräckligt stöd och att avsätta medel för en kartläggning och mer konkretiserat åtgärdsprogram vore ett steg i rätt riktning.

Tidigare var uppföljningsansvaret organiserat på två Navigatorcentra och det fanns ett tydligt syfte med att verksamheten skulle öka andelen ungdomar som fullföljde gymnasiestudier och på sikt minska ungdomsarbetslösheten. För att klara detta arbetade man uppsökande och erbjöd individuella insatser till de ungdomar som varken återfanns i utbildning eller på arbetsmarknaden. Idag återfinns inte denna typ av uppsökande och individanpassade verksamhet kvar och risken är övervägande att en hel del unga hamnar mellan stolarna och inte nås av stöd och insatser från kommunen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Helena Söderlind Paues m.fl. (s), Kjell Marténg (v) och Jimmy Mannung (mp) enligt följande

Vi instämmer i förvaltningens remissvar. I sitt svar redogör förvaltningen för de goda resultat som de numera av borgerligheten nedlagda navigatorcentrum uppnådde i sitt arbete med just dessa ungdomar. De ungdomar som inte går vidare till gymnasieskolan har ofta någon form av sociala och psykiska problem. För att hjälpa dessa medborgare krävs ett brett register av samverkan, individuellt stöd och coachning. Vi tror att dessa behov tillgodosågs just på de numera avvecklade navigatorcentra och att dessa behov i mindre utsträckning kan tillgodoses av de jobbtorg till vilka de nu är hänvisade.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (s), Reijo Kittilä (v) och Ingegerd Akselsson Le Douaron (mp) enligt följande

Stadsdelsnämnden ställer sig bakom motionen.

Motionen pekar på den splittring av uppföljningsansvaret för 16-19 åringar som skett sedan nedläggelsen av Navigatorcentrum. Generellt kan man säga att de olika delarna splittrats upp på flera huvudmän men samtidigt centraliserats i staden. Vi förespråkar en samlad verksamhet som den som utgjordes av Navigatorcentrum som också är mer lokalt förankrad och närmare stadsdelens verksamheter.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2008:37

2008:37

**Motion av Karin Rågsjö och Inger Stark (båda v) om en
helhetssyn på uppföljning och samordning av insatser
för ungdomar som inte går i gymnasieskolan**

Dnr 323-1173/2008

I varje stadsdel finns ungdomar som är i riskzonen för missbruk och som begår brott. Oftast har de misslyckats i grundskolan och aldrig börjat eller hoppat av gymnasieskolan. Risken är stor att de helt förlorar kontrollen över sina liv. Det är därför oroande att andelen behöriga elever till gymnasieskolan har minskat från 89,3 till 87,6 procent mellan år 2006 och 2007.

Det är socialtjänsten och gymnasieskolan som har det direkta ansvaret att fånga upp dessa ungdomar och se till att de får verktygen att förändra sina liv, ett hopp om en framtid utan kriminalitet och chans att läsa upp sina betyg. Målet ska vara att de kommer ur missbruk och får motivation att skaffa sig en utbildning som leder till ett bra arbete.

Den 1 juli 2007 övertog utbildningsnämnden uppföljningsansvaret för 16-19-åringar från stadsdelsnämnderna. Navigatorcentrum lades ner och Gymnasieslussen fick ansvaret att skolplacera ungdomar som inte kommit in på gymnasieskolan. Stadsdelsnämnderna ska informeras om ungdomar inte svarar på kontakt eller tackar nej till studier. Sedan årsskiftet är även Jobbtorgen involverade, eftersom de har övertagit det mesta av stadens resurser för arbetsmarknadsåtgärder. Ungdomsenheterna har möjlighet att remittera till Jobbtorgen.

Staden saknar emellertid en klar bild av problemet med ungdomar som varken studerar eller går i skolan. Det behövs en redovisning av hur hela kedjan av insatser fungerar idag och hur ansvaret fördelas mellan utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och Jobbtorgen kring arbetslösa ungdomar i åldersgruppen 16-19 år som inte går i skolan. Särskilt viktigt är att belysa hur samverkan fungerar mellan ungdomsenheterna och jobbtorgen och vad som

krävs för att kunna arbeta med gemensamma metoder och snabb kommunikation.

Vi behöver också en årlig stadsövergripande statistik över hur många ungdomar som inte söker, inte kommer in eller som hoppar av gymnasieskolan samt hur många som i praktiken fångas upp av Gymnasieslussen, stadsdelsnämnderna och Jobbtorgen. När ansvaret för uppföljning och insatser sprids på för många händer riskerar hundratals ungdomar att falla mellan stolarna, vilket inte är godtagbart. Vi är övertygade om att det förutom en kartläggning också behövs en tydlig samordning samt ett ökat och strukturerat samarbete mellan berörda nämnder för att fånga upp alla de unga som idag står utanför både skola och arbetsliv.

Gymnasieslussen kan lotsa in en del ungdomar i den reguljära gymnasieskolan, men det behövs även riktade åtgärdsprogram som tas fram i samverkan mellan stadsdelsnämnderna, socialtjänstnämnden, utbildningsnämnden samt kommunstyrelsen. Syftet är att kunna erbjuda attraktiva strukturerade heltidsprogram för ungdomar som behöver mer stöd. Programmen kan innefatta mentorsstöd från yrkesverksamma, fritidsaktiviteter samt utbildning och praktik inom yrkesområden som leder till anställning. Även föräldrastöd bör ingå i programmet.

I framtagandet av programmet är det viktigt att lyssna på synpunkter från ungdomar som själva tillhör målgruppen, deras föräldrar samt lärare och annan skolpersonal.

Vi föreslår med hänvisning till ovanstående att kommunfullmäktige beslutar om

1. Kartläggning av omfattningen av problemet samt av kedjan med insatser och ansvar.
2. Uppbyggnad av en struktur för att samordna och följa upp alla ungdomar i målgruppen.
3. Framtagande av riktade åtgärdsprogram.

Stockholm den 28 april 2008

Karin Rågsjö

Inger Stark